

ปัญหาทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติ การเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565¹

กล้าณรงค์ บุญมา²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์การเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นของไทย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ฉบับพ.ศ. 2540 จนถึงฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นหน่วยงานหลักในการให้บริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้บัญญัติให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองต่าง ๆ การตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น การลงประชามติเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ตลอดจนการเข้าชื่อเพื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อให้สภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา ซึ่งทุกอย่างล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการที่สร้างขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอันเป็นเป็นกฎหมายสูงสุดและเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น

ปัจจุบันการให้บริการสาธารณะและรูปแบบการปกครองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และมีสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของ ประชาชนซึ่งอาจไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างประชาชนและสมาชิกสภาท้องถิ่นคณะผู้บริหารท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 254 จึงบัญญัติให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อ กัน เพื่อเสนอข้อบัญญัติได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่องปัญหาทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิลา ภักดีคง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์รุ่งเกียรติ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2565 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ปรากฏว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ทำให้การนำกฎหมายดังกล่าวไปบังคับใช้ในทางปฏิบัติไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการตรากฎหมาย โดยมีปัญหาทางกฎหมายที่สรุปได้ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่งคือระยะเวลาในการรวบรวมลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา 7 ซึ่งกระบวนการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นของประเทศไทยนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565 มาตรา 7 กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องระยะเวลาในการรวบรวมลายมือชื่อในคำร้องขอเสนอข้อบัญญัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ไว้ ซึ่งคำร้องที่ประชาชนจะเสนอต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อขอให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์รายละเอียดของคำร้องที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็จะต้องมีจำนวนลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่น้อยกว่าสามพันคนหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งในยี่สิบแล้วแต่จำนวนใดจะน้อยกว่า ประชาชนผู้ต้องการเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นจะต้องดำเนินการรวบรวมลายมือชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ครบก่อนการเสนอคำร้องต่อประธานสภาท้องถิ่น ซึ่งกฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการในขั้นตอนดังกล่าวเอาไว้ ซึ่งหากเราศึกษากระบวนการเข้าชื่อเสนอกฎหมายในระดับชาติหรือการเสนอกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ในกรณีที่เป็นการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายโดยการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจะเห็นว่ากฎหมายกำหนดให้การร่วมเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำร้องขอ หากยังมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติไม่ถึงหนึ่งหมื่นคน ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งให้ผู้เชิญชวนซึ่งเป็นผู้ร้องขอทราบเพื่อดำเนินการให้มีผู้ร่วมเข้าชื่อให้ครบตามจำนวนดังกล่าวภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ยังได้ผู้เข้าชื่อไม่ครบจำนวน ให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เชิญชวนซึ่งเป็นผู้ร้องขอทราบ และให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรยุติการดำเนินการต่อไป แต่ในกรณีที่เป็นการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นมิได้กำหนดระยะเวลาในการรวบรวมลายมือชื่อเอาไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติขั้นตอนการรวบรวมลายมือชื่อนี้อาจใช้เวลานานเป็นปีๆ จนประชาชนอาจไม่เห็นความสำคัญของร่างข้อบัญญัติดังกล่าว และหากกฎหมายไม่กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการรวบรวมลายมือชื่อไว้ อาจทำให้ขั้นตอนดังกล่าวใช้เวลาดำเนินการยาวนานและส่งผลกระทบต่อกระบวนการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยประชาชนล่าช้า ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่ประชาชนยื่นคำร้องต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิญชวนให้ร่วมเข้าชื่อ อีกทั้งประชาชนอาจเลิกละและเบื่อหน่ายในกระบวนการดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงควรกำหนดระยะเวลาในการรวบรวมลายมือชื่อในคำร้องขอเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นของประชาชน ผู้มีสิทธิ

เลือกตั้ง โดยอาจกำหนดระยะเวลาในการรวบรวมลายมือชื่อให้แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับขนาดขององค์กรปกครองท้องถิ่นแต่ละพื้นที่

ประเด็นปัญหาที่สอง เป็นปัญหากรณีสภาท้องถิ่นไม่เห็นชอบกับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชนหรือเห็นชอบแต่ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาและสาระสำคัญของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา 13 วรรค 2 การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยประชาชนของประเทศไทยนั้นตามมาตรา 11 ประกอบมาตรา 13 กำหนดให้ประธานสภาท้องถิ่นดำเนินการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ประชาชนเสนอตามข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่นโดยเร็ว และให้สภาท้องถิ่นพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ประชาชนเสนอให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาตามข้อบังคับการประชุม แต่ไม่ได้กำหนดว่าหากกรณีสภาท้องถิ่นไม่เห็นด้วยกับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ประชาชนเสนอ หรือต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระสำคัญของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นจะสามารถกระทำหรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่นของแต่ละท้องถิ่นในขั้นตอนของการพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น ขั้นตอนดังกล่าวจะถูกแบ่งออกเป็นสามวาระเช่นเดียวกับการพิจารณาพระราชบัญญัติในรัฐสภา และแม้จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญตามมาตรา 13 จากผู้แทนของผู้เข้าชื่อจำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม แต่ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชนที่ประชุมสภาท้องถิ่นอาจลงมติไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัตินั้นในวาระแรก หรือลงมติไม่รับร่างดังกล่าวในวาระที่สาม หรืออาจทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระแห่งร่างข้อบัญญัติ หรืออาจจะเป็นกรณีที่สภาท้องถิ่นต้องการแก้ไขให้ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งกฎหมายก็มิได้มีบทบัญญัติรองรับในเรื่องดังกล่าวเอาไว้ อาจทำให้เกิดปัญหาว่าสภาท้องถิ่นจะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้แค่ไหนเพียงใด

ประเด็นปัญหาที่สาม เป็นปัญหาผลทางกฎหมายของข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชน เมื่อข้อบัญญัติท้องถิ่นผ่านการบังคับใช้แล้ว สภาท้องถิ่นจะพิจารณายกเลิกหรือแก้ไขได้หรือไม่ ประการใดภายหลังจากการบังคับใช้แล้วเป็นเวลาเท่าใด กระบวนการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นของไทย กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวเอาไว้ ดังนั้นการยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ผ่านกระบวนการเข้าชื่อเสนอโดยประชาชนนั้น อาจดำเนินการได้โดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ทำให้ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชนนั้นอาจถูกยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ซึ่งอาจส่งผลให้กระบวนการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยประชาชนนี้ไม่บรรลุผลสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการที่จะยกเลิกหรือแก้ไขปรับปรุงข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชน โดยอาจกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้ระยะหนึ่งแล้วจึงจะทำการยกเลิกหรือแก้ไขใดๆ ได้ และการยกเลิกหรือแก้ไขนั้นจะต้องกระทำโดยกระบวนการเข้าชื่อโดยประชาชนเท่านั้น

ประเด็นปัญหาที่สี่ เป็นปัญหาระยะเวลาการปิดประกาศร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นและรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น มาตรา 11 วรรค 1 เนื่องจากตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565 มาตรา 11 บัญญัติว่า เมื่อประธานสภาท้องถิ่นได้รับคำร้องตามมาตรา ๘ แล้ว ให้ดำเนินการตรวจสอบคำร้องว่าถูกต้องและครบถ้วนตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันถ้าประธานสภาท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนแล้วให้ประธานสภาท้องถิ่นดำเนินการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น ต่อสภาท้องถิ่นตามข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่นโดยเร็ว พร้อมทั้งจัดให้มีการปิดประกาศร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นและรายชื่อผู้เข้าชื่อกดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเห็นได้ว่ามาตราดังกล่าวกำหนดไว้เพียงว่าให้ประธานสภาท้องถิ่นจัดให้มีการปิดประกาศร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นและรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น แต่ไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาให้ผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นร้องคัดค้านรายชื่อดังกล่าวในกรณีที่ดินไม่ประสงค์จะเข้าชื่อ ซึ่งตรงนี้ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีความเป็นธรรมต่อประชาชนผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น และอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติตามมา กรณีเมื่อมีผู้ร้องคัดค้านรายชื่อของตนว่าตนไม่ได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง ลายมือชื่อดังกล่าวเป็นลายมือชื่อปลอม แต่ในเวลานั้นข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ประชาชนเป็นผู้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาท้องถิ่นไปแล้ว ก็จะทำให้เกิดปัญหาว่าจะมีผลเช่นไร โดยเฉพาะหากเป็นกรณีที่มีลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นครบตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติไว้พอดี หากขาดไปเพียงรายชื่อหนึ่งรายชื่อใดก็จะทำให้ไม่ครบตามมาตรา 7 วรรค 2

ประเด็นปัญหาที่ห้า เป็นปัญหากรณีมีการกระทำผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565 การปกครองในระดับท้องถิ่นนั้นในปัจจุบันในบางพื้นที่ยังคงค่อนข้างมีความรุนแรงอยู่เนื่องจากการเมือง การแบ่งพักแบ่งพวก ซึ่งแต่ละคนต่างก็มีชีวิต มีจิตวิญญาณมีความรู้สึกนึกคิด และมีจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกันออกไปและด้วยเหตุนี้เองบางครั้งจึงทำให้สังคมต้องเกิดปัญหาหรือมีความสับสนวุ่นวายขึ้นอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านความคิด ค่านิยม ความเชื่อ ของแต่ละคนยิ่งในสังคมที่มีการ รวมตัวของหลาย เชื้อชาติ หลายศาสนาส่งผลให้การอยู่ร่วมกันมีความขัดแย้งเกิดขึ้น กฎหมายที่ออกมาใช้บังคับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจึงอาจมีการกระทำผิดกฎหมายเช่นมีการขัดขวางการดำเนินการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำความผิดและเป็นการปราบปรามผู้กระทำความผิดมิให้กระทำการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจึงควรมีการบัญญัติถึงความผิดในกรณีที่มีการชักจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือขัดขวางการดำเนินการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นจากการศึกษาค้นคว้าพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565 ผู้ศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดระยะเวลาในการรวบรวมลายมือชื่อในคำร้องขอเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นของประชาชนให้สอดคล้องกับขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เพื่อให้ขั้นตอนรวบรวมรายชื่อใช้เวลานานเกินไป ซึ่งจะทำให้เสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายและทำให้กระบวนการ

เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นมีระยะเวลายาวนานเกินสมควร ผู้ศึกษาเห็นว่าสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนมาตรา 7 โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในวรรคที่สี่ ดังนี้

“ในกรณีที่ผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ร้องขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ประกาศเชิญชวน หากพ้นกำหนด 6 เดือนนับแต่วันที่มีการประกาศเชิญชวน ปรากฏว่ายังมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งให้ผู้เชิญชวนซึ่งเป็นผู้ร้องขอทราบ เพื่อดำเนินการให้มีผู้ร่วมเข้าชื่อให้ครบตามจำนวนดังกล่าวภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ยังได้ผู้เข้าชื่อไม่ครบตามจำนวนให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เชิญชวนซึ่งเป็นผู้ร้องขอทราบ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น“ยุติ” การดำเนินการดังกล่าวต่อไป”

2. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีที่สภาท้องถิ่นต้องการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชนว่าสภาจะมีอำนาจกระทำหรือไม่ เพียงใด โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติใน มาตรา 13 กำหนดให้การแก้ไขหรือไม่รับหลักการของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้องผ่านความเห็นชอบของประชาชนก่อนจึงสามารถกระทำได้ ดังนี้

“การแก้ไขสาระสำคัญของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นภายหลังการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากประชาชนผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น”

“ห้ามมิให้สภาท้องถิ่นมีมติไม่รับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชน เว้นแต่เป็นร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินและอาจส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น”

3. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นผ่านการบังคับใช้แล้ว ว่าสภาจะยกเลิกหรือแก้ไขข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยประชาชนได้หรือไม่ ประการใด ภายหลังการบังคับใช้แล้วเป็นเวลาเท่าใด โดยอาจเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 14 ดังนี้

“ห้ามมิให้ยกเลิกข้อบัญญัติที่เสนอโดยประชาชนก่อนการบังคับใช้ข้อบัญญัตินั้นเป็นเวลา 2 ปี”

“การยกเลิกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอประชาชนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในข้อบัญญัติ ให้กระทำได้โดยกระบวนการเข้าชื่อของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่สิบของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด”

4. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดระยะเวลาการปิดประกาศร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นและรายชื่อผู้เข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น มาตรา 11 วรรค 1 เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีรายชื่อได้ร้องคัดค้านรายชื่อของตน ก่อนนำเข้าสู่ที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณาตามระเบียบวาระของสภาท้องถิ่น โดยอาจเพิ่มความในมาตรา 11 ดังนี้

“เมื่อประธานสภาท้องถิ่นได้รับคำร้องตามมาตรา 8 แล้วให้ดำเนินการตรวจสอบคำร้องว่าถูกต้องและครบถ้วนตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน ถ้าประธานสภาท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนแล้วให้ประธานสภาท้องถิ่นปิดประกาศร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นและรายชื่อผู้เข้าชื่อดังกล่าวไว้ ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

ในกรณีที่ผู้ใดมีชื่อเป็นผู้เข้าชื่อดังกล่าวตามประกาศในวรรคหนึ่งโดยมิได้ร่วมเข้าชื่อด้วยให้ผู้นั้น มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านรายชื่อของตนต่อประธานสภาท้องถิ่นหรือปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประธานสภาท้องถิ่นมอบหมาย เพื่อนำชื่อตนเองออกจากบัญชีรายชื่อผู้เข้าชื่อดังกล่าวได้ภายใน 30 วัน นับแต่วันปิดประกาศตามวรรคหนึ่ง

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาคัดค้านตามวรรคสองแล้ว ให้ถือว่ารายชื่อของผู้เข้าชื่อที่ไม่มีการคัดค้านเป็นรายชื่อที่ถูกต้องและถ้ามีจำนวนครบตามมาตรา 7 ให้ประธานสภาท้องถิ่นดำเนินการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นต่อสภาท้องถิ่นตามข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่นโดยเร็ว แต่ถ้ามีจำนวนไม่ครบตามมาตรา 7 ให้ ประธานสภาท้องถิ่นแจ้งให้ผู้แทนของผู้เข้าชื่อ ทราบเพื่อดำเนินการจัดให้มีการ เข้าชื่อเพิ่มเติมให้ครบถ้วนต่อไป”

5. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะให้มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดกฎหมายในการชักจูงใจให้บุคคลได้ไปเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือชักจูงให้มีบุคคลใดไปดำเนินการเข้าชื่อเสนอกฎหมายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยอาจเพิ่มบทบัญญัติในมาตราสุดท้ายดังนี้

“ผู้ใดกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ หรือชักจูงการดำเนินการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปีหรือปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เอกสารอ้างอิง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ.2565